KEHA-keskus

27.3.2024

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
Eduskunta

TyV@eduskunta.fi

Asia: HE 13/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta / Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta keskiviikko 04.04.2024 klo 12.15 / Asiantuntijapyyntö

KEHA-keskuksen lausunto hallituksen esityksestä työttömyysturvaa ja eräitä muita koskevien lakien muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Ansiopäivärahan määrän alentaminen ja porrastaminen

KEHA-keskus ei ota kantaa ansiopäivärahan määrän alentamista ja porrastamista koskevaan kohtaan. KEHA-keskus tuo kuitenkin esiin tarpeen sitoa päivärahan porrastamista tiiviimmin osaksi TE-palveluiden tulevan rahoitusmallin aikarajoihin. Kuntien rahoitusvastuu suhteessa työttömyysetuuksiin kasvaa jatkossa porrastetusti niin, että ensimmäisten 100 työttömyysetuuden maksupäivän osalta rahoitusosuus nollaprosenttia. Tämän jälkeen rahoitusosuus kasvaa porrastetusti ollen maksimissaan 50 % siinä vaiheessa, kun työnhakijalle on kertynyt yli 700 päivää työttömyysetuutta. KEHA-keskus katsoo, että jos porrastuksessa noudatettaisiin sekä palveluita järjestävien tahojen että työttömän osalta samankaltaisia aikamääreitä, on mahdollisuus luoda vahvempi kannustin työllistymiseen niin kunnille kuin työnhakijoille.

KEHA-keskus nostaa kuitenkin esiin huolen siitä, kuten hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa on todettu, tulee ansiopäivärahan määrän vähentyminen kohdentumaan ensi sijassa jo valmiiksi pienituloisiin työnhakijoihin. Tämä itsessään tulee kasvattamaan työnhakijoiden eriarvoisuutta. Lisäksi on huomioitava se, että merkittävällä osalla työnhakijoista työttömyyden pitkittymisen taustalla on työkykyyn liittyviä syitä. Jos näihin tekijöihin ei kyetä puuttumaan esimerkiksi vahvistamalla monialaisten palveluiden saatavuutta, tulee esitys selkeästi heikentämään mm. osatyökykyisten asemaa.

Palkkatuettu työ ja työssäoloehto

KEHA-keskus pitää hyvänä esitystä vahvistaa palkkatuetun työn roolia työllistymistä edistävänä palveluna sen sijaan, että palkkatuki toimisi pysyvänä ratkaisuna työllistymiselle. Tältä osin työssäoloehtoa koskevat esitykset ovat perusteltuja. KEHA-keskus katsoo kuitenkin, että työssäoloehdon kerryttämisen poistuminen edellyttää, että palkkatuen järjestämisen edellytyksiä arvioidaan uudestaan. Varhaisessa vaiheessa tulee turvata

palkkatukijakson päätyttyä työnhakijalle joko pysyvä työsuhde palkkatukea hakeneella työnantajalla tai sitten selkeä ratkaisu, jonka pohjalta avoimille työmarkkinoille työllistyminen helpottuu. Jälkimmäinen edellyttää TE-palveluiden osalta panostamista työnhakijalle tarjottavaan asiakaspalveluun ja yksilöllisten ratkaisujen löytämiseen jo ennen palkkatukijakson päättymistä.

Työllistämisvelvoite

Velvoitetyöllistämisen lakkauttaminen aiheuttaa muutoksia valtakunnalliseen tietojärjestelmäkokonaisuuteen. Järjestelmävaikutuksia tulee hakijoiden asiointialustaan sekä yleiseen avustusjärjestelmään, jossa työllistämiseen liittyvät päätökset ja maksatukset tehdään. Velvoitetyöllistämiseen liittyvä toteutus tulee joko piilottaa tai purkaa. Muutoksen arvioidaan olevan kohtuullisen pieni. Seurannaisvaikutuksia on järjestelmästä tuotettaviin raportteihin ja tilastoihin velvoitetyöllistettyjen osalta. Vaikutusten arviointi raportoinnin osalta on vielä kesken. KEHA-keskus toteaa, että suurilta muutoksilta olisi hyvä pidättäytyä työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirron ja TE-palveluiden digitaalisen uudistuksen ollessa kesken. Uudet muutokset voivat vaarantaa jo muutoinkin kriittisen tiukan aikataulun. Joka tapauksessa KEHA-keskukselle tulee varata riittävästi aikaa, vähintään 6 kk, sekä riittävä resursointi muutoksen toteuttamiseen ennen lakimuutoksen voimaantuloa, jotta muutoksen vienti järjestelmiin olisi edes mahdollista.

Työmarkkinatorin Asiakkuudenhallinnan näkökulmasta ei aiheuta KEHA-keskukselle tietojärjestelmämuutoksia, koska maksajilta nykyisin tuleva velvoitekertymätieto voidaan vain lakkauttaa tulemasta ilman, että järjestelmään tehdään sen osalta muutoksia (ko. laskurin purkuun liittyvät muutostarpeet ovat maksajilla).

Taloudelliset vaikutukset

Esityksen merkittävimmät työllisyysvaikutukset on arvioitu tulevan ansiopäivärahan porrastamisesta sekä velvoitetyön lakkauttamisesta. Hallituksen esityksessä tehdyn arvion mukaan kuitenkin työssäoloehdon kertymiseen liittyvät vaikutukset on arvioitu suhteellisen pieniksi. Myös esityksessä esitetyt taloudelliset vaikutukset ovat uudistusten osalta pienet. KEHA-keskuksen näkökulmasta tämä nostattaa esiin kysymyksiä uudistusten tarpeellisuudesta nykymuodossaan.

Esityksessä esitetyt taloudelliset vaikutukset ovat myös näiden uudistusten osalta huomattavan pienet, mikä KEHA-keskuksen näkökulmasta asettaa kyseenalaiseksi uudistusten tarpeellisuuden nykymuodossaan.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ryhmäpäällikkö Katariina Hepoaho ja ratkaissut johtaja Heikki Heikkilä.